

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Rutschem ve věci

žalobců: a) M. N.
 b) nezletilá V. N.
 c) nezletilý A. N.

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
 se sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. listopadu 2021, č. j. OAM-616/ZA-ZA12-LE05-2021, ve věci mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 8. listopadu 2021, č. j. OAM-616/ZA-ZA12-LE05-2021, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku zamítl žalovaný žádost žalobců o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).
2. Žalobci se žalobou doručenou zdejšímu soudu dne 19. 11. 2021 domáhají přezkoumání uvedeného rozhodnutí podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

II. Shrnutí argumentace obsažené v žalobě

3. Uvedené rozhodnutí napadla žalobkyně a) jménem svým a svých nezletilých dětí v celém rozsahu včas podanou žalobou, v níž nejprve předestřela, že v předcházejícím řízení o udělení mezinárodní ochrany byla zkrácena na svých právech. Proto napadá rozhodnutí žalovaného v plném rozsahu.
4. Žalobkyně a) (dále také jen „žalobkyně“) je přesvědčena o tom, že žalovaný jednal v rozporu s ustanovením § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), jelikož nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (ve spojení s ustanovením § 2 odst. 4 téhož zákona). Dále neměl správní orgán zohlednit skutečnosti hovořící ve prospěch žalobkyně a nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo (ve smyslu ustanovení § 50 odst. 3 a 4 správního řádu). Odůvodnění napadeného rozhodnutí rovněž neobsahuje zákonem požadované náležitosti ve smyslu ustanovení § 68 odst. 3 správního řádu. Žádost žalobkyně neměla být posouzena jako zjevně nedůvodná, vzhledem k rizikům pronásledování a hrozby vážné újmy, jimž by čelila v případě návratu na Ukrajinu. Je toho názoru, že naplňuje podmínky pro udělení ochrany ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť ji v případě návratu na Ukrajinu hrozí pronásledování ze strany soukromé osoby (jejího manžela), před níž nejsou státní orgány schopny jí poskytnout ochranu. Rovněž má za to, že jí svědčí mezinárodní ochrana ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu, v její prospěch hovoří i čl. 2, 3, 8 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků či čl. 37 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro uznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), jelikož má za to, že označení Ukrajiny za bezpečnou zemi původu neodpovídá tomuto ustanovení.
5. Žalobkyně následně poukázala na svůj azylový příběh, z něhož dovozuje nemožnost užití ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu právě v jejím případě. Konstatovala totiž, že v zemi původu byla obětí domácího násilí ze strany jejího manžela, který ji dlouhodobě bil. Nejméně v jednom případě měl zbít i její nezletilou dceru. Žalobkyni a jejím dětem nadto vyhrožuje zabitím a tyto výhrůžky se dále stupňovaly ve chvíli, kdy od něj utekla. Žalobkyně má obavu, že pokud se na Ukrajinu vrátí, manžel ji zabije. Ona sama se na policii několikrát obracela, ale ta nebyla schopna zabránit dalším útokům a výhrůžkám (k otázce domácího násilí odkázala na další mezinárodní Úmluvy a usnesení Evropského parlamentu, které se této problematice věnují).
6. Ve vztahu k ustanovení § 12 zákona o azylu doplnila, že na ni, jakožto oběť domácího násilí, lze nahlížet nejen jako na osobu obávající se pronásledování z důvodu pohlaví, ale i

jako na osobu obávající se pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině – obětí domácího násilí. Domácí násilí považuje za vážnou újmu ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Žalobkyně proto nesouhlasí se závěry žalovaného o její nevěrohodnosti. Dále nesouhlasí s jeho závěrem, že pochází z bezpečné země původu a neprokázala, že ji v jejím případě nelze považovat za bezpečnou, ani že se může se žádostí o pomoc obrátit na státní orgány země původu.

7. Žalobkyně si je vědoma toho, že Ukrajina je na seznamu bezpečných zemí původu stanovených vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb. Je toho názoru, že vyhláška ministerstva je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky a upozornila, že soud není vázán podzákonnými právními předpisy, proto nemá zařazení země na předmětný seznam vliv na posouzení soudu, zda je či není daná země zemí bezpečnou. Soud musí toto posoudit na základě zákonných pravidel, která vyloží eurokonformním způsobem. V tomto směru odkázala také na judikaturu Nejvyššího správního soudu, a to konkrétně na rozsudek ze dne 14. 3. 2014, č. j. 5 Azs 23/2013 – 19. Žalobkyně je toho názoru, že předložila závažné důvody pro to, aby bylo možné v jejím případě považovat zemi jejího původu za nebezpečnou. Není přitom povinna prokazovat, že by byla v zemi původu v horším postavení než jiní lidé prožívající stejné problémy.
8. Žalobkyně dále upozornila na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, č. j. 41 Az 58/2020 – 52, který se týkal občana Indie, jenž byl, stejně jako žalobkyně, ohrožen vážnou újmou ze strany soukromých osob, ale na rozdíl od ní se na orgány země původu neobrátil. Žalobkyně nicméně považuje ji akcentovaný rozsudek za příléhavý i v její věci, jelikož jí napadené rozhodnutí trpí stejnými vadami, jako rozhodnutí přezkoumávané v tomto citovaném rozsudku.
9. Nad rámce důvodů, které žalobkyně uváděla, je dále toho názoru, že rozhodnutí je nezákonné z důvodu procesně chybného označení pouze části Ukrajiny jako bezpečné země původu. Žalobkyně pochází ze Zakarpatské oblasti na Ukrajině a má za to, že vzhledem k ozbrojenému konfliktu na Ukrajině, tu nelze považovat za bezpečnou zemi původu, a to i ve smyslu procedurální směrnice (konkrétně jejího článku 37).
10. Žalovaný dále chybně vyhodnotil výpověď žalobkyně jako nevěrohodnou a v návaznosti na to uzavřel, že je pro ni země původu bezpečná. K této problematice citovala z praktické příručky úřadu EASO, jejíž pasáže se posuzování důkazů a nejasnostem či nesrovnalostem ve výpovědi žadatele o udělení mezinárodní ochrany věnují. Upozornila také, že i ve světle judikatury správních soudů je třeba, aby byly shromážděny všechny podklady, které hovoří ve prospěch i v neprospěch žadatele. Tomu by měl být také poskytnut prostor pro to, aby svá sporná vyjádření mohl v případě pochybností řádně vysvětlit. V tomto však žalovaný pochybil. Ne všechny pochybnosti, které ten užil v odůvodnění napadeného rozhodnutí, se pokusil ve spolupráci s žalobkyní vysvětlit.
11. Žalobkyně je dále toho názoru, že na popis událostí v průběhu pohovoru mohou mít vliv i paměť, či trauma, která způsobují, že žadatel nemusí správně porozumět otázkám, či si vzpomenout na konkrétní datum. Žalobkyně v průběhu správního řízení uvedla skutečnosti, z nichž vyplývá, že byla vystavena dlouhodobému závažnému domácímu násilí, a to nejen fyzického, ale popř. i sexuálního charakteru. Žalovaný tuto skutečnost vzal v potaz, ovšem nijak ji poté neaplikoval do praxe. Nejednal s ní ve vztahu k individuálním okolnostem jejího případu a její zranitelnost při hodnocení její výpovědi zcela pominul.

12. K vysvětlení nesrovnalostí přitom mohl žalovaný vhodným způsobem uskutečnit pohovor s její nezletilou dcerou, která byla rovněž účastnicí předmětného správního řízení. Tím, že pohovor neprovedl, porušil čl. 3 a čl. 12 Úmluvy o právech dítěte. Nedefinoval její nejlepší zájem. Žalovaný si také mohl obstarat lékařské zprávy prokazující vyjádření žalobkyně ve vztahu k její fyzické újmě. O tomto žalobkyni ani ve smyslu ustanovení § 10 odst. 5 zákona o azylu nepoučil. Žalovanému se tak nepodařilo prokázat, že by žalobkyně nebyla obětí domácího násilí (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 8. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70).
13. Žalovaný neprokázal, že by výpověď žalobkyně byla nevěrohodná jako celek, neprokázal, že by ta neopustila zemi původu kvůli hrozbě pronásledování či vážné újmy a neprokázal nevěrohodnost jejích tvrzení v tom směru, že orgány země jejího původu nejsou schopny či ochotny ji uchránit před nebezpečím ze strany jejího manžela. Závěry o tom, že ji manžel nehledá nebo její motivy pro opuštění vlasti byly jiného charakteru, jsou pouze nepodloženou spekulací žalovaného.
14. Žalovaný si nadto neobstaral zprávy dostatečně přesné a aktuální, které by se týkaly otázky domácího násilí v ukrajinské společnosti a důsledků války a pandemie COVID – 19, a tím porušil i ustanovení § 23c písm. c) zákona o azylu a § 3 správního řádu.
15. Závěrem proto navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.
16. Krajský soud doplňuje, že mu dne 26. 11. 2021 bylo doručeno i avizované doplnění žaloby v projednávané věci. V něm žalobkyně zejména poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 5 Azs 13/2020, v němž dal soud za pravdu stěžovateli, která měla, dle názoru žalobkyně, velice podobný osud, jako ona. Nadto bylo v citovaném rozsudku vytýkáno žalovanému, že nedostatečně vyhodnotil výpověď samotné žalobkyně a citované informace o zemi jejího původu neposkytovaly na otázku, zda ukrajinské státní orgány jsou ochotny a schopny odpovídajícím způsobem zajistit stěžovateli účinnou ochranu v zemi původu, jednoznačnou odpověď. Tyto závěry je proto nutné, dle jejího názoru, vzhledem ke shodné problematice projednávané věci, reflektovat i v nahlížení na projednávanou věc.
17. Žalobkyně má také za to, že situace, kdy si žalovaný obstarával různé informace o zemi jejího původu, pokud již disponoval seznamem bezpečných zemí původu, svědčí o tom, že její žádost o udělení mezinárodní ochrany za zjevně nedůvodnou považovat nelze. K problematice domácího násilí dále odkázala na: „*zprávu USDOS: Annual Report on Human Rights Practises in 2020*“, či článek serveru „*Hlídací Pes: Domácí násilí stojí ročně Ukrajinu třikrát víc životů než válka. Koronavirus to ještě zhoršil*“ a další. Žalovaný měl pochybit, pokud Ukrajinu považoval ve vztahu k žalobkyni a jí tvrzeným problémům za bezpečnou zemi původu.
18. Krajský soud pro úplnost doplňuje, že žalobkyni bylo již v rámci podané žaloby rovněž navrženo, aby byl žalobě přiznán odkladný účinek. Žalobě byl v projednávané věci odkladný účinek přiznán, jak se podává z usnesení nadepsaného soudu ze dne 2. 12. 2021, č. j. 30 Az 13/2021-35.

III. Shrnutí vyjádření žalovaného

19. Žalovaný ve vyjádření k žalobě popřel oprávněnost žalobních námitek a projevil nesouhlas s podanou žalobou, odkázal rovněž na písemnosti založené ve správním spisu a

na jím vydané rozhodnutí. Je toho názoru, že při rozhodování vzal v úvahu skutečnosti, které žalobkyně tvrdila, a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Rovněž vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a má za to, že přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je také patřičným způsobem odůvodněno.

20. Trval rovněž na tom, že se žádostí žalobkyně odpovědně zabýval a posoudil ji řádným procesním způsobem v rozsahu odpovídajícím aplikaci ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu, tedy ve vazbě na skutečnost, že Česká republika považuje Ukrajinu za bezpečnou zemi původu podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu a žalobkyně neprokázala, že v jejím případě Ukrajinu vůči ní nelze považovat za bezpečnou zemi původu.

21. Má za to, že žalobkyně svoji vlast neopustila na základě žádného z relevantních důvodů ve smyslu zákona o azylu a ani její obavy z návratu na Ukrajinu nelze považovat za opodstatněné ve smyslu ustanovení § 12 a § 14a zákona o azylu. Především poukázal na to, že Ukrajina (s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů) splňuje základní demokratické principy v souladu s kritérii pro hodnocení bezpečné

země původu [§ 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu], a byla proto zařazena na seznam zemí, které Česká republika považuje za bezpečné země původu – viz § 2 bod 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění vyhlášky č. 68/2019 Sb. (dále jen „Vyhláška č. 328/2015 Sb.“). Z výpovědi žalobkyně v rámci správního řízení o její azylové žádosti a ani z obsahu podané žaloby nadto nezjistil, že by v jejím případě tento předpoklad neplatil. Poukázal dále na to, že žalobkyně se i s dětmi naposledy na Ukrajině zdržovala v obci Uhlya, která se nachází v Zakarpatské oblasti.

22. Žalovaný následně doplnil, že v daném případě náleželo žalobkyni, aby vyvrátila, že konkrétně v jejím případě Ukrajinu za bezpečnou zemi původu považovat nelze. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že hlavním důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobkyně a jejích nezletilých dětí je obava žalobkyně z návratu na Ukrajinu, neboť zde žije její manžel, s kterým se rozvádí, který jí i dětem vyhrožoval smrtí a z jehož strany měla být žalobkyně několik let vystavena domácímu násilí.

23. K možnostem a vyjasnění možných nesrovnalostí v provedeném pohovoru žalovaný dále upozornil, že se žalobkyní byl proveden nejen pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany, ale i pohovor doplňující, dne 30. 9. 2021. Žalobkyně měla možnost nesrovnalosti vysvětlit.

24. K námitce žalobkyně stran nedostatečně zjištěného skutkového stavu z jeho strany žalovaný zopakoval, že je to právě žalobkyně, kdo má v řízení o mezinárodní ochranu povinnost tvrzení. Nejvyšší správní soud k tomu uzavřel, že povinnost tvrzení má ve věcech mezinárodní ochrany zásadní význam, neboť pouze žadatel svým tvrzením utváří rámec zjišťování skutkového stavu ve správním řízení. Žalovaný je přesvědčen, že dostatečně zjistil skutkový stav, který mu umožňoval vydat ve věci rozhodnutí; pro toto rozhodnutí si opatřil dostatečně aktuální informace o zemi původu.

25. Žalovaný rovněž neshledal za relevantní námitku žalobkyně, že ta nebyla řádně poučena o možnosti doložit lékařské zprávy o jejím fyzickém a duševním stavu, neboť tato možnost jí byla známa po celou dobu správního řízení. Ostatně sama žalobkyně během

správního řízení doložila správnímu orgánu flash disk s videi a i další podklady, které jsou součástí správního spisu. K otázce pohovoru s nezletilou dcerou žalobkyně, žalovaný doplnil, že vzhledem k nízkému věku její dcery a i syna nebyl v souladu s ustanovením § 23 odst. 2 písm. c) zákona o azylu samostatný pohovor proveden.

26. Nesouhlasil ani s tvrzením, že se žalobkyně na Ukrajině nemůže obrátit na státní orgány, neboť jí nejsou schopny poskytnout pomoc. Z tvrzení žalobkyně a i jí přiložených podkladů přitom jasně vyplývá, že ochrany příslušných orgánů opakovaně využila. Žalobkyně se tak může na příslušné složky obrátit i v budoucnu. Na Ukrajině rovněž existuje celá řada nevládních organizací, které pomáhají obětem domácího násilí a mohou jí tak poskytnout patřičnou pomoc.
27. Žalovaný je na základě všeho uvedeného toho názoru, že žalobkyně se snaží podanou žádostí o mezinárodní ochranu legalizovat svůj pobyt i pobyt svých nezletilých dětí na území České republiky a citoval v tomto směru judikaturu Nejvyššího správního soudu. Doporučil jí, aby řešila svou pobytovou situaci prostřednictvím zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
28. Nad rámec uvedeného správní orgán upozornil na skutečnost, že žalobkyně porušovala platnou OZV, jelikož požívala alkoholických nápojů na veřejném prostranství, kdy musela být strážníkem poučena a z místa vykázána (viz. list č. 82 správního spisu).
29. Žalovaný konečně setrval na tom, že v případě žalobkyně a jejích nezletilých dětí došlo k jednoznačnému naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu a má za to, že rozhodnutí vychází z řádně zjištěného stavu věci. V podrobnostech pak znovu odkázal na obsah správního spisu. Žalobu navrhl zamítnout.

IV. Jednání soudu

30. Jednání soudu dne 22. 3. 2022 se žalobci bez omluvy nezúčastnili, přestože jim bylo předvolání k němu řádně doručeno.
31. Pověřená pracovnice žalovaného uvedla, že i přes změnu poměrů na Ukrajině se domnívá, že by soud měl žalobu zamítnout, protože důvody, pro které žalobci opustili zemi původu a požádali o mezinárodní ochranu, nemohou uspět. Situaci žalobců lze řešit pomocí zákona o pobytu cizinců, ale zejména prostřednictvím zákona o dočasné ochraně cizinců, jehož novela přijatá v souvislosti se situací na Ukrajině právě nabyla účinnosti.

V. Skutková zjištění a právní závěry krajského soudu

32. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s.
33. Z předloženého správního spisu vyplynulo, že žalobkyně podala jménem svým a svých nezletilých dětí žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 18. 8. 2021. Dne 26. 8. 2021 poskytla k předmětné žádosti bližší údaje. Ona i její děti jsou občany Ukrajiny, ukrajinské národnosti, pravoslavného vyznání, bez politických názorů ani členství v politických stranách. Žalobkyně doplnila, že se o politiku nezajímá. V době pohovoru byla v rozvodovém řízení, přičemž její manžel byl na Ukrajině v domě, který je jejich společný a kde také společně vychovávali své děti. Dům se nalézá v Zakarpatské oblasti. Ona ani její děti do teď v Evropské unii nebyly. Ona i děti nedisponují žádným vízem, jsou zdravé, nemají žádné potřeby ani omezení. Důvodem její žádosti o udělení

mezinárodní ochrany označila domácí násilí ze strany jejího manžela. Jiné důvody neuvedla.

34. V doplňujícím pohovoru (dne 26. 8. 2021) žalobkyně dodala, že bezprostřední příčinou jejího odjezdu z Ukrajiny byla hrozba smrti, neboť její manžel běhal po domě se sekerou a hrozil, že všechny zabije, také jí rozbil auto. Obrátila se proto na policii, ale kromě pokuty nebyl manžel žalobkyně nijak za své chování postížen. Žalobkyně se na policii obrátila opakovaně, ta sice její podání řešila, ale výsledkem bylo opakované ukládání pokut manželovi. Dne 18. 3. 2021 bylo proti jejímu manželovi zahájeno trestní stíhání za domácí násilí, ale výsledkem byla rovněž pokuta. Bití z jeho strany bylo nahodilé, v době, kdy nepil a neužíval narkotika, se jednalo o bití jednou týdně, jindy každý den. Asi před třemi lety byla kvůli jeho bití hospitalizována. Žádné lékařské potvrzení ovšem nemá a v té době stížnost na jeho chování nepodala. Jednou na Nový rok zbil i její dceru, syna nikoliv. Žalobkyně stížnost nepodala. Následně předložila k potvrzení její aktivity vůči policii - fotokopii trestního oznámení ze dne 19. 3. 2021 a rozhodnutí soudu ze dne 26. 4. 2021. V té době podala stížnost, že jí manžel rozbil auto. Věc byla řešena pokutou. Rozvodové řízení bylo zahájeno v březnu 2021. Od ledna téhož roku si s dětmi již pronajímala byt ve vesnici. Poslední dva měsíce před odjezdem ze země bydleli opět ve společném domě, ale pouze proto, že manžel v mezidobí odjel do zahraničí. S manželem byla naposledy v kontaktu dne 9. 8. 2021, kdy jí rozbil automobil před domem. Ona sama zbita nebyla, manžel pouze běhal se sekyrou a jeho počínání spatřily děti. Po rozbití vozidla manžel utekl. V době, kdy bydlela žalobkyně s dětmi v nájemním bytě, chodil k bytu manžel a křičel tam, nebo byl agresivní. Sousedi na něj volali policii. K bití nedošlo. Žalobkyně má za to, že přestěhování do větší vzdálenosti by nepomohlo, jelikož se o to již pokusila, ale i v okresním městě Tačiv je manžel po několika dnech našel. Žalobkyně je toho názoru, že nevhodné chování manžela způsobují návykové látky a alkohol. Cestovní doklady si nechala vystavit pro sebe a své děti již na jaře 2021, plánovala totiž někdy navštívit svého bratra a matku, kteří jezdí do České republiky za prací. Je toho názoru, že jinak než žádostí o udělení mezinárodní ochrany si pobyt v České republice legalizovat nemůže. Tuzemsko zvolila záměrně, právě kvůli možnosti být v kontaktu s příbuznými. Žalobkyně na Ukrajině nikdy neměla žádné problémy se státními orgány nebo bezpečnostními složkami, nebyla nikdy trestně stíhaná a krom problémů s manželem nečelila jiným příkořím. Totéž platí pro její děti. Bojí se manžela, který několikrát vyhrožoval jí i dětem. Žalobkyně přislíbila, že doplní video, na němž manžel rozbil auto a hodil sekeru do okna.
35. Žalovaný vzhledem k nízkému věku dětí žalobkyně nepřistoupil k samostatnému pohovoru, jelikož měl za to, že v jejich případě byl skutkový stav zjištěn dostatečně i bez jeho provedení [§ 23 odst. 2 písm. c) zákona o azylu]. Žalovaný dále v materiálech předložených žalobkyní a v jejím pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany naznal určité rozpory. A to ve vztahu k otázce bydlení, kdy v minulosti tvrdila, že žije se svými rodiči. Také vypověděla, že manžel jí mlátil hlavou o zeď, až ztratila vědomí a pokusil se jí zapálit auto (str. 23-25 a 34-35 správního spisu). Proto se žalovaný rozhodl pro další doplňující pohovor se žalobkyní.
36. Z doplňujícího pohovoru, který se konal dne 30. 9. 2021, opětovně vyplynulo, že žalobkyně se bojí vrátit na Ukrajinu, protože tam jí i jejím dětem hrozí nebezpečí. K dotazu správního orgánu nechtěla žalobkyně ničeho dalšího doplnit, zopakovala, že manžel je závislý na drogách a je agresivní. Rovněž popsala její rozvodové řízení.

K otázce bydlení upřesnila, že bydlela v podnájmu v bytě, protože nemohla bydlet ve svém domě – z důvodu výhrůžek manžela. To, že poslední dva měsíce před odjezdem bydlela opětovně ve svém domě prý tak nemyslela, měla zde být týden, jelikož se vrátila pro své osobní věci a poté se vrátila do bytu. Byt byl pronajatý v okresním městě od jara 2021. Do té doby měla žít v pronajatém městě v obci, v níž žije její manžel. S manželem nesdílí domácnost od Nového roku 2021. Do společného domu se vracela jen tehdy, když manžel nebyl přítomen – jezdil do Spolkové republiky Německo za prací. Do trestního oznámení uvedla, že bydlí s rodiči, jelikož nechtěla více rozebírat, kde skutečně bydlí a nepřesně tuto informaci uvedla již svému právnímu zástupci v té době. V okresním městě našel manžel žalobkyni díky pomoci známých. Do vzdálenějšího města se nemohla přestěhovat, jelikož nedisponovala dostatečnými finančními prostředky, nemá vzdělání a má na starosti dvě děti. Příbuzní by jí lépe mohli, dle jejího názoru, podporovat v České republice, než přímo na Ukrajině, kde by se zřejmě musela často stěhovat. Správní orgán žalobkyni dále konfrontoval ve vztahu k její výpovědi, že je týrání vystavena 5-6 let, ale v trestním oznámení bylo uvedeno, že týrání trvá poslední 2 roky. Odpověděla, že vše policii nehlásila, poslední dva roky byly nejintenzivnější. K dotazu, že vypověděla, že manžel ji bije rukama, ale v oznámení byly sepsány různé formy násilí, konstatovala, že zřejmě zapomněla, že se manžel chová velmi agresivně a že násilí bylo tak, jak uvedeno v trestním oznámení. Víc nechtěla k projednávané věci dodat a doplnit.

37. Dne 4. 10. 2021 doložila žalobkyně správnímu orgánu flash disk s videozáznamem a dvěma fotografiemi. Fotografie zachytila muže sedícího na zápraží a videozáznam muže, který sekýrou a žebříkem poškozuje vozidlo před domem, z něhož je pořízen záznam (viz str. 32 a 36-38 správního spisu).
38. Ve správním spisu byly dále založeny materiály, které žalovaný shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. Konkrétně vycházel zejména z výpovědí samotné žalobkyně a dále z informací oddělení zahraničních a evropských záležitostí odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, jednalo se o dokumenty nesoucí název: Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu ze dne 30. 7. 2021, Ukrajina – Domácí násilí ze dne 13. 2. 2017 a Ukrajina – situace v zemi ze dne 30. 6. 2021, Informace Ministerstva zahraničních věcí, č. j. 116787-6/2021-LPTP ze dne 24. 6. 2021 a v překladu části trestního zákoníku Ukrajiny.
39. Možnost seznámení se s podklady pro rozhodnutí ve věci ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu byla žalobkyni dána dne 22. 10. 2021. Ta možnosti využila, ale nechtěla ničeho doplnit.
40. Krajský soud na úvod předesílá, že není smyslem soudního přezkumu podrobně opakovat již jednou vyřčené, a proto se může soud v případech shody mezi názorem soudu a odůvodněním žalobou napadeného rozhodnutí odkazovat na toto odůvodnění (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, čj. 8 Afs 75/2005-130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS, či rozsudky téhož soudu ze dne 2. 7. 2007, čj. 4 As 11/2006-86, a ze dne 29. 5. 2013, čj. 2 Afs 37/2012-47; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).
41. Zároveň podotýká, že podle § 75 odst. 2 s. ř. s. soud přezkoumává napadené výroky žalovaného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V řízení o žalobě proti rozhodnutí

správního orgánu tak platí dispoziční zásada. Rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je vymezen žalobními body, jimiž žalobce konkretizuje svá tvrzení ve vztahu k namítanému porušení zákona. Z tohoto důvodu obsah a kvalita žaloby předurčuje obsah a kvalitu rozhodnutí soudu; k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. června 2005, 5 č. j. 7 Afs 104/2004-54 nebo např. rozsudek téhož soudu ze dne 18. července 2013, č.j. 9 Afs 35/2012-42.

42. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl žádost žalobců o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou, neboť shledal naplnění podmínek ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu.
43. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla v případě žalobkyně a jejích nezletilých dětí obava z manžela žalobkyně, s nímž se rozvádí, který jí a dětem vyhrožoval smrtí. Žalobkyně byla také několik let vystavena z jeho strany domácímu násilí.
44. Krajský soud upozorňuje, že posuzování nedůvodnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany je tzv. zkráceným řízením. V tomto případě musí být rozhodnuto nejpozději do 90 dnů ode dne poskytnutí podrobnějších údajů k žádosti. Dlužno dodat, že této povinnosti žalovaný dostál a rozhodl v zákonné lhůtě. Zároveň je třeba podotknout, že vzhledem ke specifické povaze a rychlosti tohoto řízení platí, že u rozhodnutí vydaných podle § 16 zákona o azylu přezkoumává správní orgán i soud pouze to, zda byly dány důvody pro aplikaci tohoto ustanovení. Nezkoumá již, zda byly dány důvody podle § 12 až § 14a zákona o azylu. *„Jakkoli tak neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu, jejichž žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, často v žalobě a následně v kasační stížnosti zdůvodňují, proč u nich byly dány důvody podle § 13 či § 14 azylového zákona, popřípadě dodávají zcela nová tvrzení, jež mají dokazovat jejich odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 azylového zákona, soud může posuzovat již jen to, zda bylo namíste jejich žádost na podkladě tvrzení v ní obsažených zamítnout podle § 16 azylového zákona či nikoliv“* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 1 Azs 8/2003 - 90).
45. Soud byl proto v rámci přezkumu omezen na zodpovězení otázky, zda si žalovaný opatřil dostatečné podklady pro zjištění skutkového stavu věci a zda mohl, na základě tvrzení žalobkyně učiněného v průběhu správního řízení, konstatovat nedůvodnost její žádosti. Shodné závěry zastává i Nejvyšší správní soud: *„Pokud stěžovatelka pouze obecně namítá, že krajský soud i správní orgán nesprávně posoudily právní otázku, zda lze na její případ vztáhnout § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a že správní rozhodnutí neodpovídá § 47 odst. 3 správního řádu, posoudí Nejvyšší správní soud, zda si správní orgán opatřil dostatek důkazů, na jejichž základě zjistil přesně a úplně skutkový stav věci, a zda je vyhodnotil v kontextu platné právní úpravy.“* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2004, č. j. 7 Azs 52/2003 - 44). Nadepsaný soud má za to, že závěry plynoucí z citované judikatury jsou příléhavé i k předmětné věci, a to i v kontextu samotného smyslu a cíle, který na toto zkrácené řízení klade právní úprava.
46. Samotné podmínky pro učinění závěru o zjevné nedůvodnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany upravuje ustanovení § 16 zákona o azylu. Jeho odstavec 2 stanoví, že: *„Jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho*

případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.“

47. Odstavec 2 ustanovení § 16 zákona o azylu tak upravuje oprávnění zamítnout žádost jako zjevně nedůvodnou, přichází-li žadatel ze státu, který je považován za bezpečnou zemi původu, pokud žadatel neprokáže, že v jeho individuálním případě zemi nelze považovat za bezpečnou. Předpokladem pro aplikaci tohoto institutu je zařazení daného státu na seznam bezpečných zemí původu (více viz k § 86 odst. 4 zákona o azylu). Je proto zcela v dikci žadatele o udělení mezinárodní ochrany, aby prokázal, že konkrétně v jeho případě zemi původu za bezpečnou považovat nelze. Vzhledem k tomu, že je v průběhu správního řízení se žadatelem o mezinárodní ochranu vždy prováděn pohovor, nejlepší příležitostí je uvést případné obavy či předložit důkazy právě během pohovoru [srov. obdobně C-69/10 Brahim Samba Diouf (zrychlené řízení)]. Jak bylo nastíněno shora, v případě aplikace bezpečné země původu se dále neposuzuje, zda by žadatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a citovaného zákona, protože toto zkoumání je nadbytečné. Tyto faktory se zkoumají pouze a jedině za situace, kdy na zemi není nahlíženo jako na bezpečnou zemi původu ve smyslu ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu, ale předmětná žádost podléhá posouzení ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 zákona o azylu. V případě problematiky bezpečné země původu již daná země prošla hodnocením při zařazování na seznam bezpečných zemí původu a při jeho pravidelném přezkumu či aktualizaci.
48. V přezkumném řízení proto krajský soud ověřil rozhodné skutečnosti, které byly motivem pro zařazení Ukrajiny na seznam tzv. bezpečných zemí původu. Měl totiž na zřeteli také čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Dané ustanovení procedurální směrnice zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 uvedeného ustanovení pak lze za účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje *„úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU“*. S ohledem na promeškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení procedurální směrnice vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. 7. 2015) vertikálním přímým účinkem a je povinností krajského soudu přihlížet v řízení i k případným novým skutečnostem, ačkoliv nemohly být žalovanému správnímu orgánu v době jeho rozhodování známy.
49. Jelikož, jak bylo uvedeno shora, má krajský soud povinnost přezkoumávat žádosti o udělení mezinárodní ochrany *ex nunc*, mohou nastat situace, kdy obsah správního spisu a podklady, které správní orgán založil do správního spisu (ačkoliv mohly být v době rozhodování správního orgánu v dané věci přílehlavé), nebudou splňovat požadavky na jejich aktualizaci v době rozhodování soudu.
50. Krajský soud vyhodnotil, že právě tak tomu bylo v případě žalobkyně. Ta nadto upozornila na zcela přílehlavou judikaturu Krajského soudu v Brně, který má rovněž za to (a nadepsaný soud s ním v tomto musí souhlasit) že: *„Právo na účinný opravný prostředek podle čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany a čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie vyžaduje, aby soud při přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999*

Sb., o azylu, měl možnost přezkoumat, zda příslušná země splňuje podmínky podle Přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU a § 2 odst. 1 písm. k) citovaného zákona“ (viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, 41 Az 58/2020 – 52).

51. Nadepsaný soud v tomto dále upozorňuje zejména na klíčové části procedurální směrnice, které se konceptu tzv. bezpečné země původu (který již byl v hrubých obrysech vysvětlen dle platné tuzemské právní úpravy shora) věnují z hlediska evropského rámce.
52. Bod 40 preambule procedurální směrnice uvádí, že pokud lze třetí zemi pokládat za bezpečnou zemi původu, měly by mít členské státy možnost ji tak označit a vycházet z domněnky její bezpečnosti, pokud žadatel neprokáže opak. Článek 36 odst. 1 procedurální směrnice stanoví, že: *„třetí zemi, která je v souladu s touto směrnicí označena za bezpečnou zemi původu, lze po jednotlivém posouzení žádosti považovat ve vztahu k určitému žadateli za bezpečnou zemi původu, pouze pokud (...) žadatel nepředložil žádné závažné důvody pro to, aby tuto zemi nebylo možno v jeho konkrétní situaci považovat za bezpečnou a mohl tak být uznán za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU“*. Podle odst. 2 členské státy ve vnitrostátních právních předpisech stanoví pravidla a úpravy týkající se použití pojmu bezpečné země původu. Dlužno dodat, že čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice dále zakotvuje povinnost, aby členské státy zajistily pravidelný přezkum situace v těch zemích, které jimi byly označeny jako bezpečné.
53. Materiální podmínky, které musí třetí země splnit, aby ji členský stát mohl označit za bezpečnou zemi původu, upravuje Příloha I procedurální směrnice. Podle této přílohy se země považuje za bezpečnou zemi původu, pokud lze na základě tamní právní situace, uplatňování práva v rámci demokratického systému a obecné politické situace prokázat, že v ní obecně a soustavně nedochází k pronásledování podle čl. 9 směrnice č. 2011/95/EU („kvalifikační směrnice“), k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Dlužno dodat, že v případě bezpečných zemí původu platí presumpce dostupnosti vnitřní ochrany (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2007, č. j. 4 Azs 195/2006-149). Již označením za bezpečnou zemi původu se vytváří domněnka, že možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany v dané zemi existuje.
54. Jelikož je institut tzv. bezpečné země procesním a nikoliv hmotněprávním institutem (srov. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2021, 41 Az 58/2020 – 52), vede jeho využití zejména k procesním zjednodušením ve správním řízení. Žalovaný obecně nemusí shromažďovat informace o zemi původu v takovém rozsahu, jako je tomu u plného meritorního přezkumu žádosti. Pokud žadatel nevyvrátí domněnku bezpečnosti, v souladu s § 16 odst. 3 zákona o azylu se neposuzuje, zda uvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl čelit pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona. Na seznam tzv. bezpečných zemí ovšem nelze nazírat jako na dogmatické vymezení států, které aktuálně, v době rozhodování soudu, splňuje ony materiální podmínky. Je proto na správním soudu, aby z informací, které jsou veřejně dostupné, vyhodnotil, zda je v zemi možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany, zda v předmětné zemi může docházet k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení či trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.

55. V návaznosti na tuto premisu krajský soud konstatuje, že jistě nebude pro účastníky projednávané věci žádným překvapením, neboť jde veřejně známou informací (notorieta), že na Ukrajině v současné době probíhá mezinárodní ozbrojený konflikt, který znemožňuje státním orgánům a policejním složkám, aby jednaly v běžném režimu (ostatně shodné informace lze nalézt například na mezinárodním internetovém portálu Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, veřejně dostupného na internetových stránkách: <https://www.unhcr.org/ua/en>, či na mezinárodních internetových stránkách Rady Evropy, veřejně dostupných zde: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/more-support-urgently-needed-to-assist-people-fleeing-the-war-in-ukraine-and-countries-of-arrival-in-particular-the-republic-of-moldova>). K zahájení tohoto konfliktu došlo po podání žaloby.
56. Za dané situace je zcela zřejmé, že taková země není a nemůže být pro žádného ze žalobců tzv. bezpečnou zemí. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu, je, že *na jeho území nedochází k brozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu* (srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice). Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje.
57. Dlužno dodat, že žalobkyně již v podané žalobě upozorňovala na skutečnost, že žalovaný si neobstaral zprávy dostatečně přesné a aktuální, které by se týkaly otázky domácího násilí v ukrajinské společnosti, důsledků války a pandemie COVID – 19 a tím porušil i ustanovení § 23c písm. c) zákona o azylu a § 3 správního řádu. I přesto, že žalobkyně v době podání žaloby poukazovala pochopitelně zejména na situaci na východě země, lze dodat, že za současné situace se potřeba dostatečně zjištěného skutkového stavu ve vztahu k situaci na Ukrajině ještě umocnila.
58. S ohledem na skutkový stav zjištěný k okamžiku svého rozhodování, zejména s přihlédnutím ke shora popsané aktuální situaci v zemi původu žalobců, krajskému soudu nezbylo, než žalované rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., kvůli skutkovému vývoji následujícímu po vydání rozhodnutí žalovaného, který soud musel vzít v potaz podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.). Krajský soud k tomu poznamenává, že správní soudnictví je sice ovládáno zásadou plné jurisdikce, jsou-li ovšem nedostatky při zjištění skutkového stavu věci správním orgánem takového charakteru, že jejich odstranění by znamenalo nahrazení činnosti správního orgánu soudem, pak je na místě tuto povinnost uložit správnímu orgánu ve zrušujícím rozsudku, což je i příklad projednávané věci.
59. Shora přdestřená aktuální situace na Ukrajině vrhá na posuzování žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany zcela jiné světlo, než tomu bylo v průběhu správního řízení. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobci ve správním řízení uplatnit nemohli. Nelze o ní proto rozhodovat striktně a formalisticky ve smyslu ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu. V dalším řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobců zamítnout bez dalšího pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Bude přitom muset přihlédnout k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování.
60. Žalovaný bude dbát na nároky, které na něj klade nejen zákon o azylu, ale i tzv.

kvalifikační směrnice. Bude postupovat tak, aby mohl konstatovat dostatečné zjištění skutkového stavu. Na základě takto dostatečně zjištěného skutkového stavu věci pak žalovaný opětovně posoudí důvodnost žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany a své právní závěry odůvodní přezkoumatelným způsobem splňujícím kritéria vymezená v § 68 odst. 3 správního řádu.

61. Pro úplnost krajský soud dodává, že v dalším řízení bude žalovaný právními názory vyslovenými krajským soudem v tomto rozsudku vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

VI. Náklady řízení

62. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobci náklady řízení nepožadovali, z obsahu soudního spisu ani neplyne, že by jim nějaké vznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 22. března 2022

JUDr. Jan Rutsch v. r.
samosoudce